

Hoop en herstel voor kwetsbare dagvlinders in de Peel

Daar waar spiegeldikkopje, bont dikkopje, heideblauwtje en groentje voorkomen, hoeft de natuurliefhebber zich niet te vervelen. De vier vlinders delen leefgebied in de overgangszones van vochtige ruigtes, vochtige bossen en natte heide. De kans om ze op dezelfde plek te treffen, wordt echter steeds kleiner. Het spiegeldikkopje komt uitsluitend nog voor in de Peelregio. Ook de andere soorten – bont dikkopje, heideblauwtje en groentje – zijn (relatief) zeldzaam en doen het lokaal niet al te best. Kwetsbare vlinders dus, die wel wat hulp kunnen gebruiken.

Verspreid over de peelveenrestanten De Zoom en de Groote Moost (Midden-Limburg) zijn de vier soorten vlinders allemaal nog te vinden.

Tekst: Wie op zoek gaat naar het spiegeldikkopje en het bont dikkopje, zal ze vinden op zonnige plekken op de paden, open plekken en langs de randen. Het spiegeldikkopje en bont dikkopje houden van een warm, vochtig microklimaat met een rijk nectaraanbod. De open heidevelden zijn het domein van het heideblauwtje. Voor het heideblauwtje zijn jonge heideplanten in een mozaïek met grassen en kale grond belangrijk – hier gedijen ook de waardmieren waar het blauwtje op aangewezen is. En de groentjes? Die zitten aan de randen van de heide, in de luwte van het struweel. Zij vormen groepjes in sporkehout of berk – nog best lastig om te zien, ondanks hun opvallend parelmoergroene kleur.

**Martine
Doppenberg**
Stagiair
De Vlinderstichting
**Foto's
Andries
Doppenberg**

Vlinderpracht in de Peel onder druk

Hoewel De Zoom en de Groote Moost deze vlinders nog steeds herbergen, staat het leefgebied van de soorten hier onder druk. Dankzij inspanningen van Vlinderwerkgroep Nederweert weten we dat de aantallen vlinders aanzienlijk zijn gedaald in de laatste jaren. In de Groote Moost worden bont dikkopje, groentje en heideblauwtje sinds 2020 al niet meer gezien. In De Zoom is het niet veel beter: het bont dikkopje is hier tussen 2014-2024 met 88,7% afgenomen. Het spiegeldikkopje leek tussen 2010 en 2020 zelfs verdwenen, hoewel hij recent gelukkig weer opduikt. En wie heideblauwtjes of groentjes wil zien, kan zijn geluk beter elders beproeven: in 2024 zijn er nog maar vijf heideblauwtjes en zeven groentjes gezien in De Zoom. Zowel het heideblauwtje als het groentje is er beperkt tot een klein heideperceel.

Het Beschermingsfonds vliegt in

Het verhaal van de vlinders in de Peel is geen verhaal van wanhoop en verlies – nog niet. Herstel is mogelijk, maar de tijd dringt. Vanuit die gedachte en urgentie onderneemt het Vlinderstichting-beschermingsfonds actie voor de vlinders in de knel. Door het uitvoeren van gerichte, weloverwogen beheermaatregelen willen we De Zoom en de Groote Moost weer geschikt maken. We werken hierbij nauw samen met de beheerder én met vrijwilligers van vlinder- en natuurwerkgroep Nederweert.

De afgelopen maanden hebben we de eerste stappen gezet: het in kaart brengen van de huidige situatie. Wat hebben de vlinders nodig en waar gaat het mis in De Zoom en de Groote Moost? Om te ach-

Groentje.

Linksonder: Een kansrijke plek voor herstel in de Grootte Moost. Rechts: spiegeldikkopje in De Zoom.

terhalen waar het knelt, is voor elk van de soorten een beoordeling gedaan van de habitatkwaliteit. We hebben op 47 locaties gekeken naar onder andere de aanwezigheid en conditie van waard- en nectarplanten, de hoeveelheid beschikbaar zonlicht en de vegetatiestructuur. Zowel De Zoom als de Grootte Moost scoren maar net voldoende. Genoeg ruimte voor verbetering dus.

Waar knelt het?

Door de beoordeling hebben we beter in beeld waarom de vlinders zo afnemen. Belangrijke knelpunten zijn verruiging en vergrassing. Daarnaast vormt opslag van bomen en struiken een bedreiging voor de openheid van de gebieden. Het principe “te veel van het goede” is veelal van toepassing: pijpenstrootje (waardplant van spiegeldikkopje en bont dikkopje) en sporkehout zijn nuttig, maar in uitgestrekte velden bieden ze vlinders niet genoeg.

Verruiging en vergrassing worden mogelijk veroorzaakt door verdroging, een vaak voorkomend probleem in vochtige gebieden zoals De Zoom en de Grootte Moost. Zeker weten doen we dat echter (nog) niet. De Zoom staat nog grotendeels onder water in de winter en soms ook in de zomer, dus het is de vraag of verdroging het hele plaatje schetst. Desalniettemin staan door de verruiging, vergrassing en de aanwas van opslag de andere habitateisen onder druk. Zo is er minder zonlicht beschikbaar en worden waard- en nectarplanten verdrongen. Het nectar-aanbod is in beide gebieden schamel, vooral in het vroege voorjaar wanneer bont dikkopje en groentje vliegen. Ook voor het heideblauwtje is de situatie allesbehalve ideaal: deze vlinder kampt met een tekort aan heideplanten.

Herstel in uitvoering

De beoordeling van de habitatkwaliteit laat zien dat toekomstige herstelmaatregelen gericht moeten zijn op het creëren van variatie en openheid. Hierdoor komt er meer ruimte voor de vlinders en voor wat ze nodig hebben. Denk aan het verwijderen van opslag, het vergroten van open plekken met kleinschalig hakhoutbeheer of het toepassen van selectief, gefaseerd maaibeheer. Ook de inzet van grover geschut, natuurlijk wel op een verfijnde manier, behoort tot de mogelijkheden. Bijvoorbeeld kleinschalig choppen (een tussenvorm van plaggen en maaien) om de dominantie van grassen te doorbreken en de groei van nectarplanten te stimuleren.

Deze maatregelen zijn bedoeld om de vlinders op korte termijn een boost te geven. Daarnaast willen we meer inzicht krijgen in de oorzaken van de achteruitgang in habitatkwaliteit. Om de gebieden op lange termijn te herstellen, moeten ook deze onderliggende problemen worden aangepakt.

Er is nog veel werk te doen, maar het begin is er. De komende tijd brengen we met het Vlinderstichting-beschermingsfonds onze plannen in uitvoering om de prachtige vlinders in de Peel een toekomst te geven. Een verhaal van hoop en inspiratie!

Dit herstelproject van het Vlinderstichting-beschermingsfonds wordt mede mogelijk gemaakt door giften van Fonds 1999, een gift van IUCN bij het afscheid van directeur Coenraad Krijger en diverse giften van vlinderliefhebbers. Wilt u ook bijdragen aan herstel? Kijk op vlinderstichting.nl/beschermingsfonds om te zien hoe u kunt bijdragen of draag direct bij en scan de QR-code. ●

Draag direct bij aan het Vlinderstichting-beschermingsfonds!

